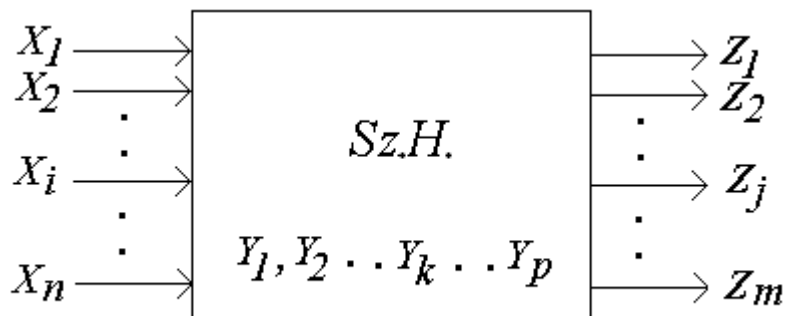

Sorrendi (szekvenciális) hálózatok

Definíció: a sorrendi (szekvenciális) hálózatok legfontosabb tulajdonsága, hogy a kimeneti érték (kombináció) nem csak a pillanatnyi bemeneti értéktől (kombinációtól) függ, hanem a korábbi bemeneti értéktől (kombinációtól), sőt azok sorrendjétől is.

A sorrendi hálózatok fekete-doboz modellje (1)

$$f_z : \mathbf{X} \times \mathbf{Y} \Rightarrow \mathbf{Z}$$

$$f_y : \mathbf{X} \times \mathbf{Y} \Rightarrow \mathbf{Y}$$

$\mathbf{X}$: a bemenet kombinációk halmaza

$\mathbf{Z}$: a kimeneti kombinációk halmaza

$\mathbf{Y}$: a szekundér változók halmaza

$$Z_1 = f_{z1}(X_1, \dots, X_i, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_k, \dots, Y_p)$$

$$Z_2 = f_{z2}(X_1, \dots, X_i, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_k, \dots, Y_p)$$

$$\dots \dots \dots$$

$$Z_j = f_{zj}(X_1, \dots, X_i, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_k, \dots, Y_p)$$

$$\dots \dots \dots$$

$$Z_m = f_{zm}(X_1, \dots, X_i, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_k, \dots, Y_p)$$

$$Y'_1 = f_{y1}(X_1, \dots, X_i, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_k, \dots, Y_p)$$

$$Y'_2 = f_{y2}(X_1, \dots, X_i, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_k, \dots, Y_p)$$

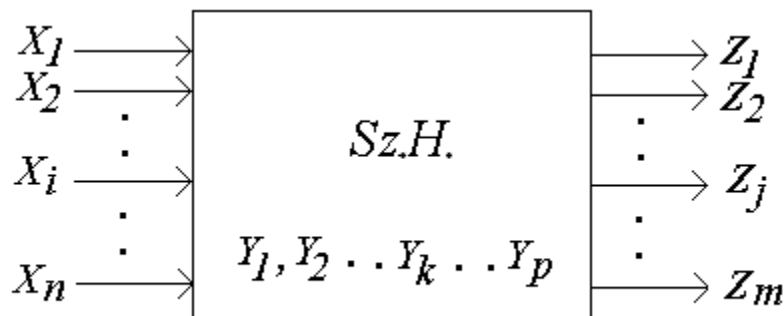
$$\dots \dots \dots$$

$$Y'_k = f_{yk}(X_1, \dots, X_i, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_k, \dots, Y_p)$$

$$\dots \dots \dots$$

$$Y'_p = f_{yp}(X_1, \dots, X_i, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_k, \dots, Y_p)$$

A sorrendi hálózatok fekete-doboz modellje (2)

$$f_y : (x_i^t, y_k^t) \rightarrow y_l^{t+\Delta t}$$

$$f_z : (x_i^t, y_k^t) \rightarrow z_j^t$$

x_i^t : egy bemeneti kombináció t pillanatban

z_j^t : egy kimeneti kombináció t pillanatban

y_k^t : egy szekundér változó kombináció t pillanatban

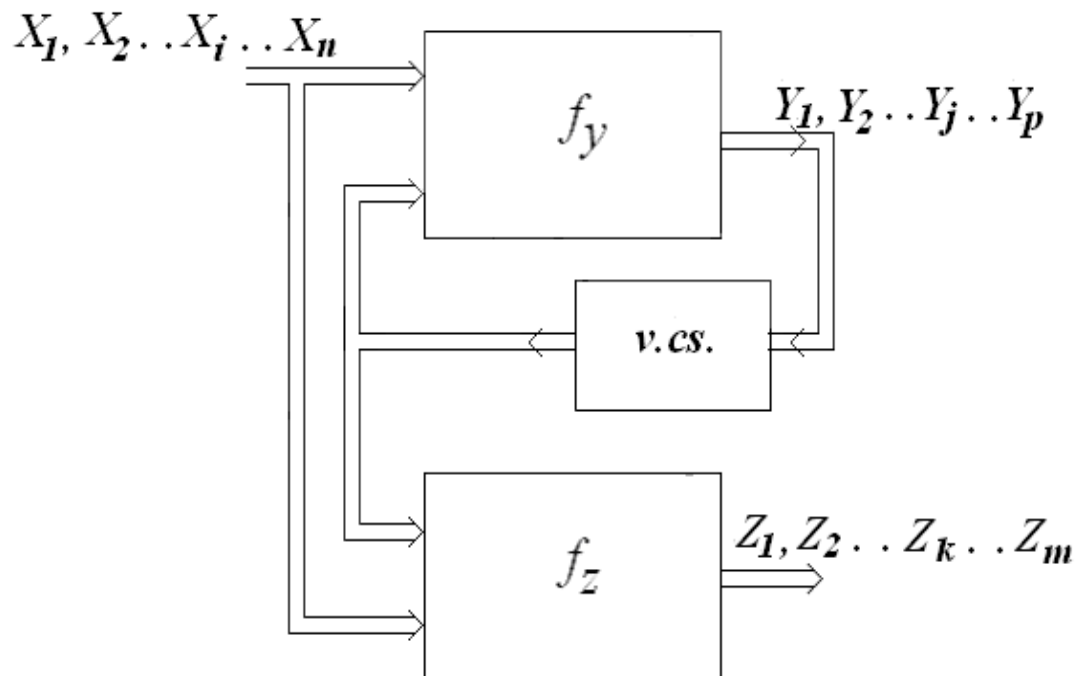
$y_l^{t+\Delta t}$: egy szekundér változó kombináció $(t + \Delta t)$ pillanatban

Sorrendi hálózatok strukturális modelljei(1)

- Mealy-típusú szekvenciális hálózatok
  - Szinkron
  - Aszinkron

- Moore-típusú szekvenciális hálózatok
  - Szinkron
  - Aszinkron

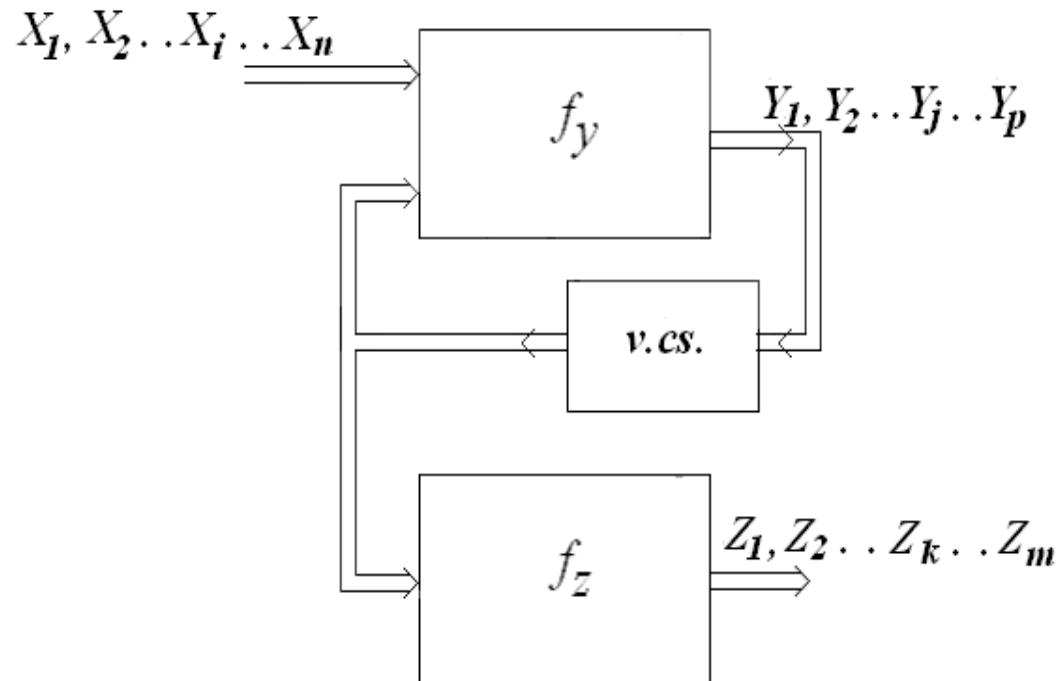
Sorrendi hálózatok strukturális modelljei(2)

Mealy-típusú szekvenciális hálózatok

Sorrendi hálózatok strukturális modelljei(3)

Moore-típusú szekvenciális hálózatok

Sorrendi hálózatok csoportosítása

➤ Szinkron szekvenciális hálózatok

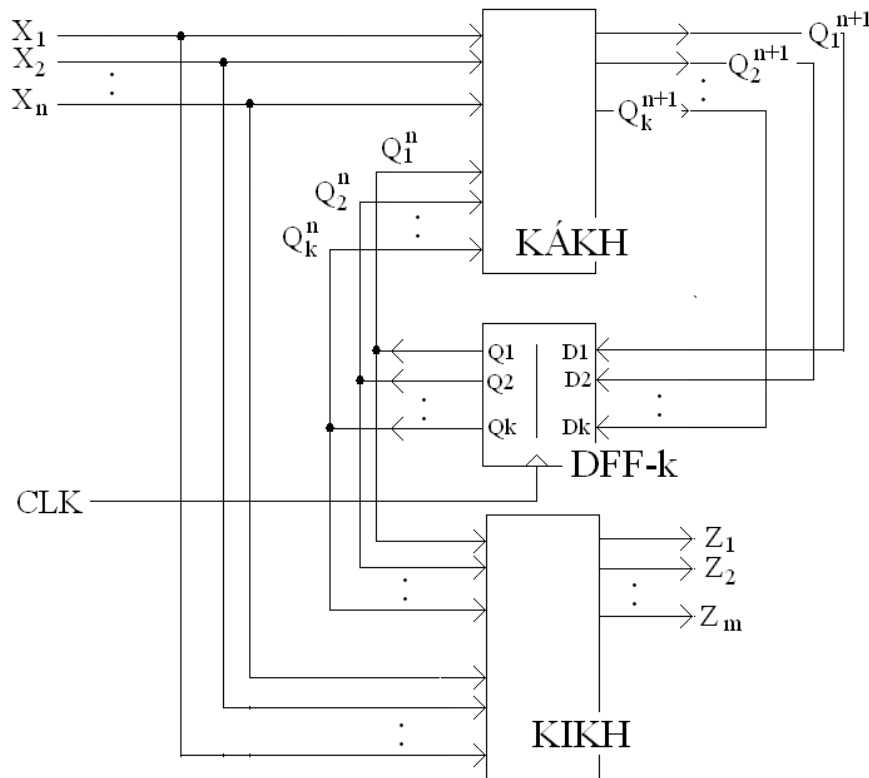
- *tárolóval („MS”) visszacsatolt szinkron sorrendi hálózatok*

➤ Aszinkron szekvenciális hálózatok

- *közvetlen visszacsatolásos aszinkron sorrendi hálózatok*
- *tárolóval visszacsatolt aszinkron sorrendi hálóztok*

Sorrendi hálózatok felépítése és működése (1) (általános sémák)

Példa: szinkron MEALY-hálózat, D-MS tárolós visszacsatoló ágakkal

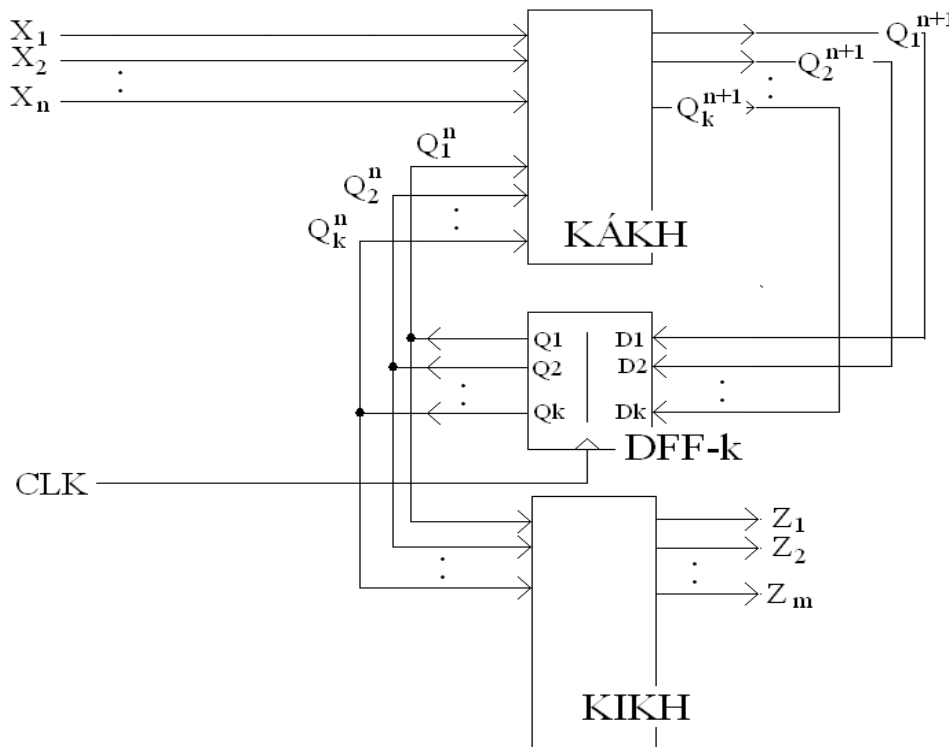

„KÁKH”: következő állapotot
előállító kombiációs
hálózat

„KIKH”: kimenetet előállító
kombiációs hálózat

Sorrendi hálózatok felépítése és működése (2) (általános sémák)

Példa: szinkron MOORE-hálózat, D-MS tárolós visszacsatoló ágakkal

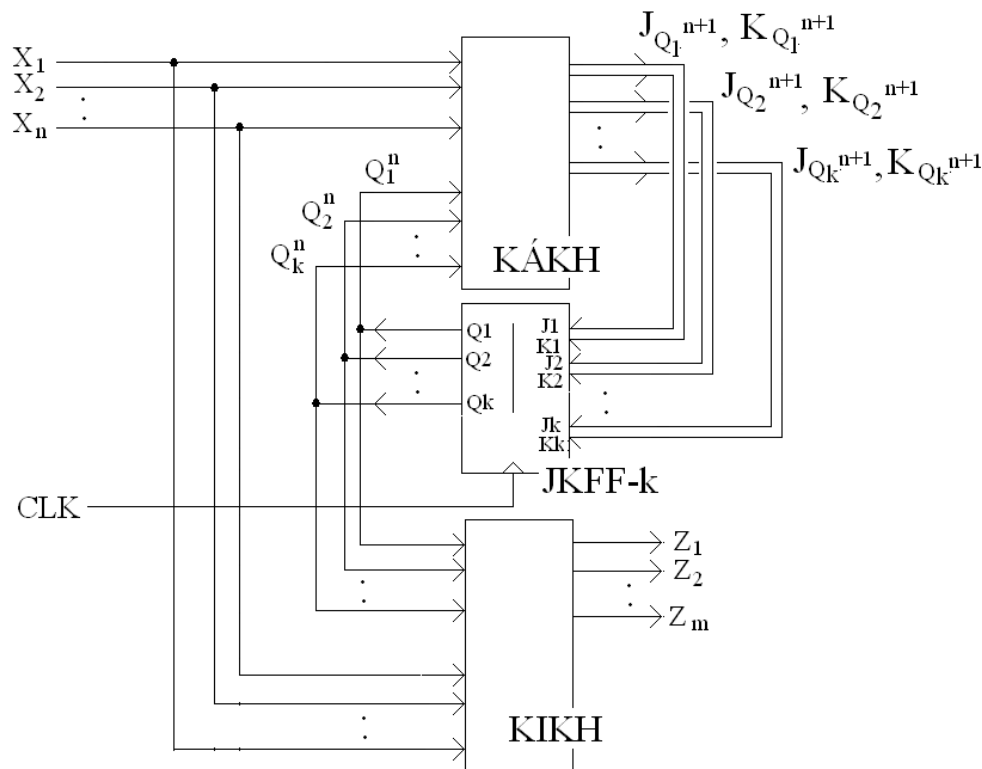

„KÁKH”: következő állapotot
előállító kombinációs
hálózat

„KIKH”: kimenetet előállító
kombinációs hálózat

Sorrendi hálózatok felépítése és működése (3) (általános sémák)

Példa: szinkron MEALY-hálózat, JK-MS tárolós visszacsatoló ágakkal

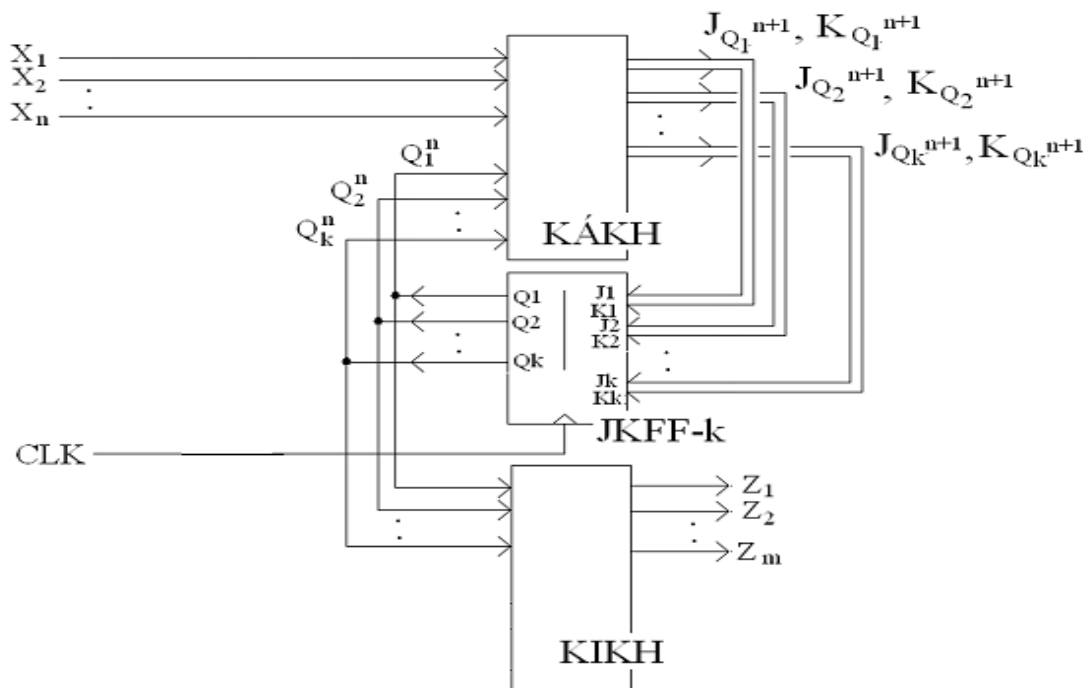

„KÁKH”: következő állapotot előállító kombinációs hálózat

„KIKH”: kimenetet előállító kombinációs hálózat

Sorrendi hálózatok felépítése és működése (4) (általános sémák)

Példa: szinkron MOORE-hálózat, JK-MS tárolós visszacsatoló ágakkal

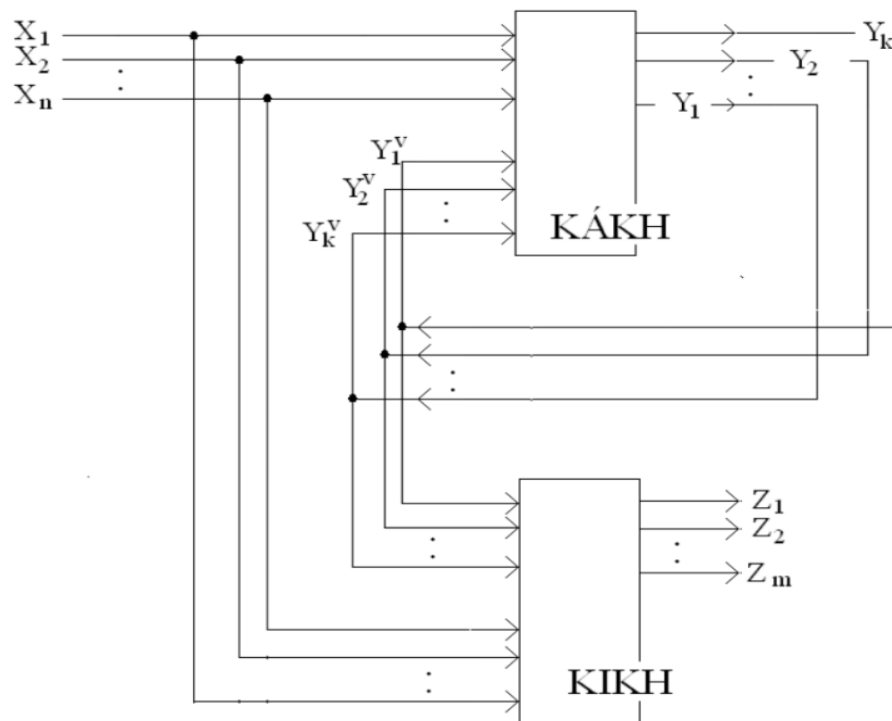

„KÁKH”: következő állapotot
előállító kombinációs
hálózat

„KIKH”: kimenetet előállító
kombinációs hálózat

Sorrendi hálózatok felépítése és működése (5) (általános sémák)

Példa: aszinkron MEALY-hálózat, közvetlen visszacsatolásokkal

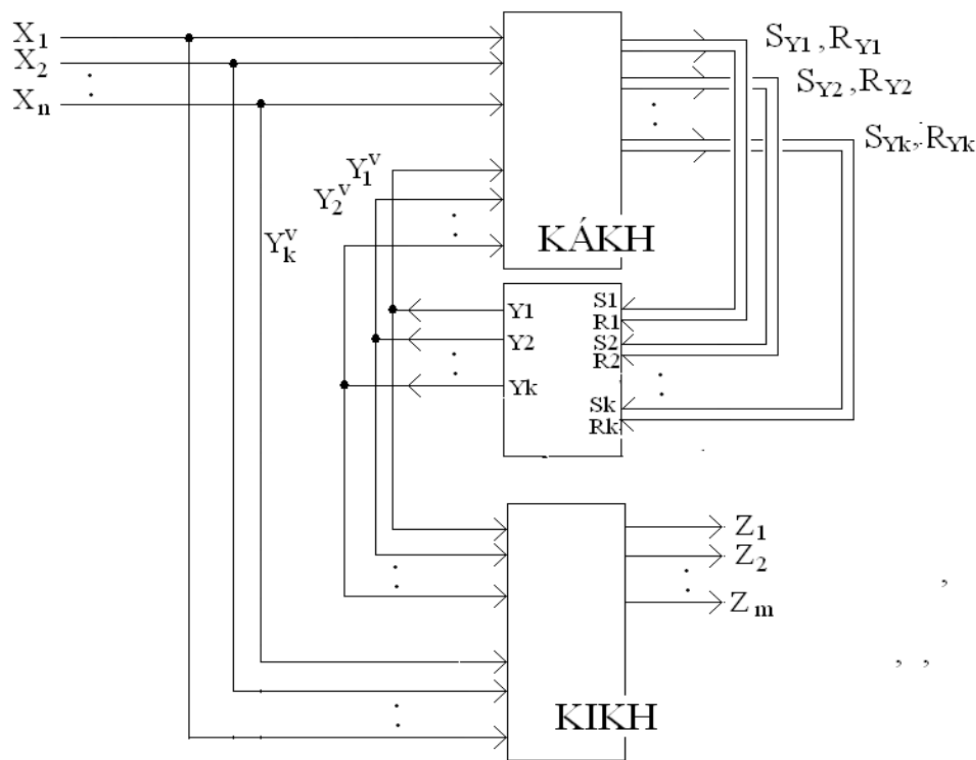

„KÁKH”: következő állapotot
előállító kombinációs
hálózat

„KIKH”: kimenetet előállító
kombinációs hálózat

Sorrendi hálózatok felépítése és működése (6) (általános sémák)

Példa: aszinkron MEALY-hálózat, SR tárolós visszacsatolásokkal

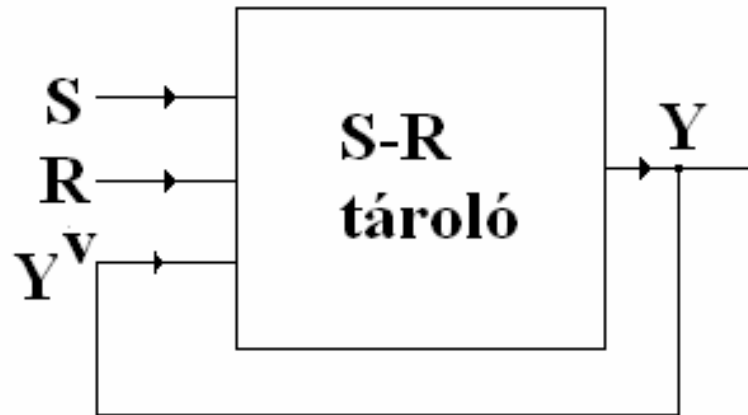

„KÁKH”: következő állapotot
előállító kombinációs
hálózat

„KIKH”: kimenetet előállító
kombinációs hálózat

Tárolók sorrendi hálózatokban: SR tároló (1)

Általános séma:

- kombinációs hálózat, amelynek kimenete a bemenetre érkezik vissza

Tárolók sorrendi hálózatokban: SR tároló (2)

egyszerű igazságtábla

S	R	Y
0	0	Y^V
0	1	0
1	0	1
1	1	-

összetett igazságtábla

S	R	Y^V	Y
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	1
1	0	1	1
1	1	0	-
1	1	1	-

Tárolók sorrendi hálózatokban: SR tároló (3)

Az állapot-átmeneti tábla

$Y^v \backslash SR$					
		00	01	10	11
0		0	0	1	-
1		1	0	1	-

Tárolók sorrendi hálózatokban: SR tároló (4)

összetett igazságtábla

S	R	Y^v	Y
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	1
1	0	1	1
1	1	0	-
1	1	1	-

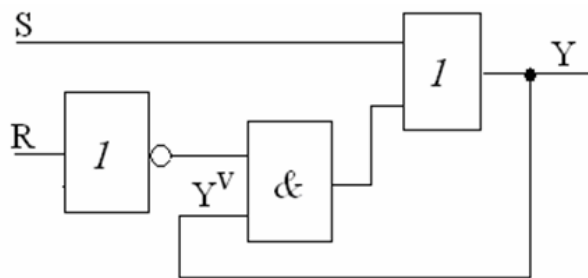
$\Rightarrow$

Y^v	S	0	0	1	1
	R	0	1	1	0
0		0	0	-	1
1		1	0	-	1

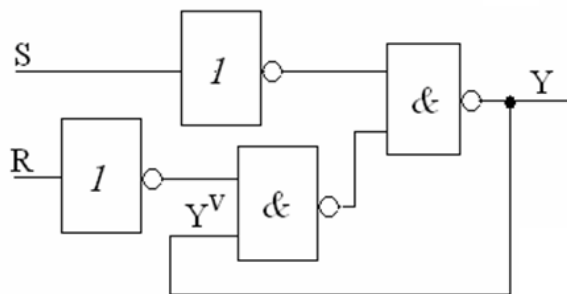
$$Y = S + \bar{R} Y^v = \overline{\overline{S + \bar{R} Y^v}} = \overline{\bar{S}(\bar{R} Y^v)}$$

Tárolók sorrendi hálózatokban: SR tároló (5)

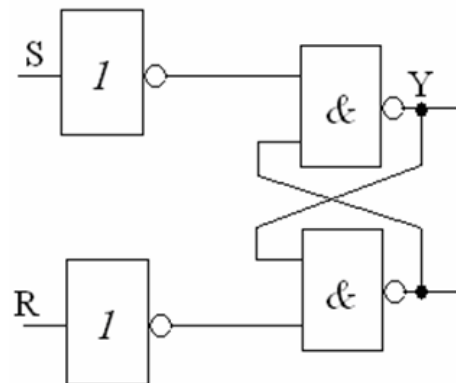
Realizációs megoldások:

• „ÉS-VAGY”

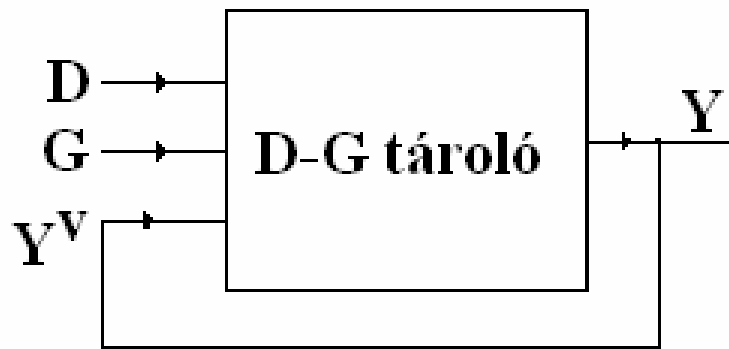

• „NEM-ÉS”

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (1)

Általános séma:

- kombinációs hálózat, amelynek kimenete a bemenetre érkezik vissza

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (2)

egyszerű igazságtábla

D	G	Y
0	0	Y^V
0	1	0
1	0	Y^V
1	1	1

$\Rightarrow$

összetett igazságtábla

D	G	Y^V	Y
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	0
1	0	1	1
1	1	0	1
1	1	1	1

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (3)

Az állapot-átmeneti tábla

Y^v \ $D G$				
	$0 0$	$0 1$	$1 0$	$1 1$
0	0	0	0	1
1	1	0	1	1

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (4)

összetett igazságtábla

D	G	Y^v	Y
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	0
1	0	1	1
1	1	0	1
1	1	1	1

$\Rightarrow$

	D	0	0	1	1
G	0	1	1	0	
Y^v					
0	0	0	1	0	
1	1	0	1	1	

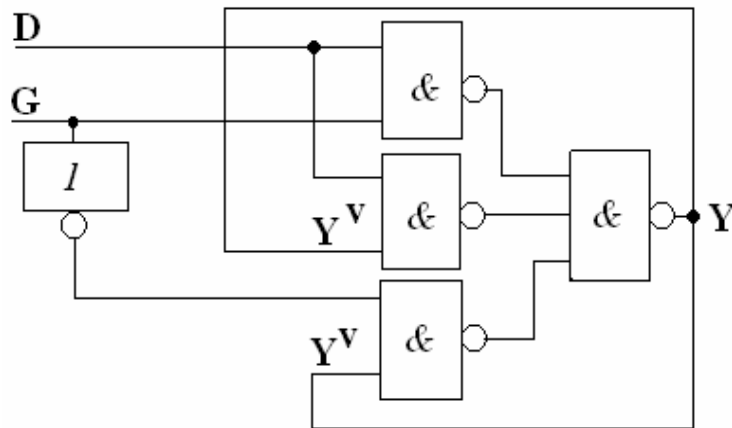
hazárdmentesítés!!

$$Y = D G + \underbrace{D Y^v}_{\text{hazárdmentesítés!!}} + \bar{G} Y^v$$

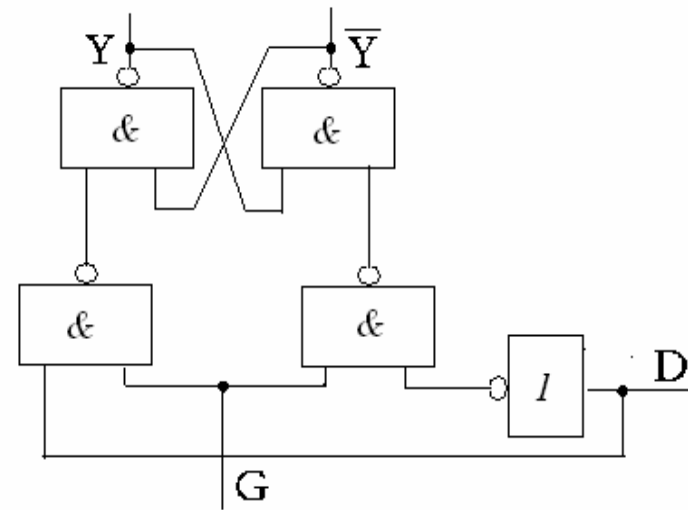
**Szabály: visszacsatolt kombinációs hálózattal
megvalósított kapcsolást mindig hazárdmentesíteni kell !!!**

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (5)

Realizációs megoldások:

- „NAND-NAND”(1)

- „NAND-NAND”(2), SR-ből

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (6)

*A többszörös bemeneti szintváltás szemléltetése **DG** tárolón*

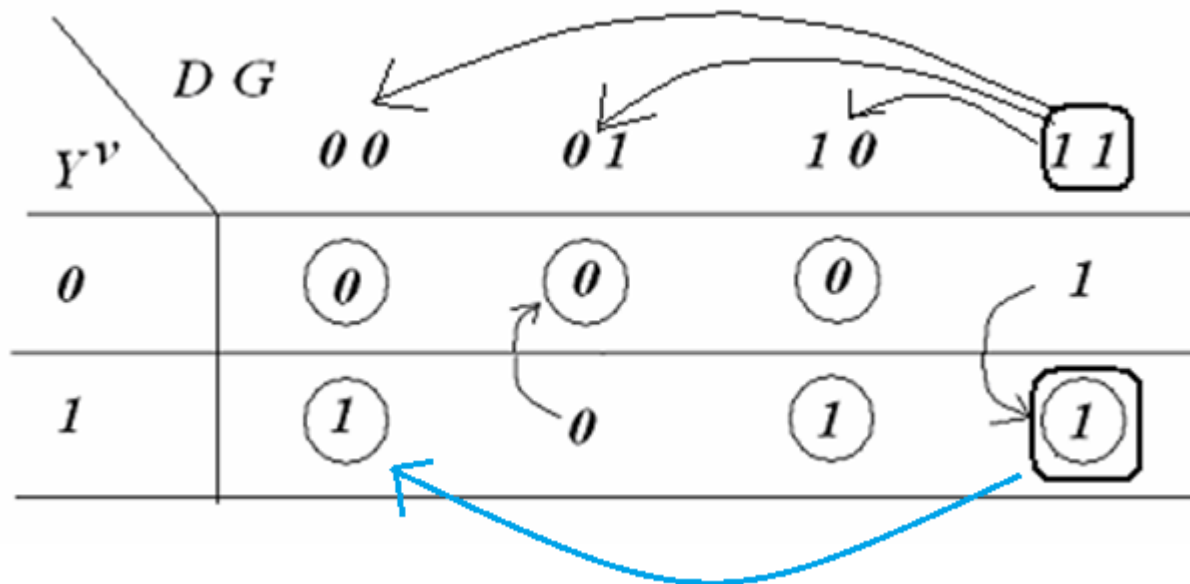
Példa:

vizsgáljuk meg a következő bemeneti jelváltozást a **DG** tároló esetében az állapot-átmeneti tábla (állapottábla) segítségével!

DGY^v: '111' → '001'

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (7)

*A többszörös bemeneti szintváltás szemléltetése **DG** tárolón*

DGY^v: '111' → '001'

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (8)

*A többszörös bemeneti szintváltás szemléltetése **DG** tárolón*

A valóság:

DGY^v: '111' $\nrightarrow$ '001'

1. '111' $\rightarrow$ '101' $\rightarrow$ '001' vagy

2. '111' $\rightarrow$ '011' $\rightarrow$ '001' : ez az átmenet hibás működéshez vezet,
mert Y=0-ban stabilizálódik a kimenet!!

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (9)

*A többszörös bemeneti szintváltás szemléltetése **DG** tárolón*

Konklúzió:

A fenti lehetőségnek a kiküszöbölése csak akkor biztosítható, ha megtiltjuk a többszörös bemeneti váltásokat, azaz egyszerre csak egyetlen egy bemeneti jel értéke változhat meg. Ezzel egy olyan általános szabályt is kimondhatunk, mely szerint *visszacsatolt kombinációs hálózatok bemenetei közül egyszerre csak egyet szabad változtatni!*

Tárolók sorrendi hálózatokban: DG tároló (10)

A DG tároló átlátszósága

A probléma:

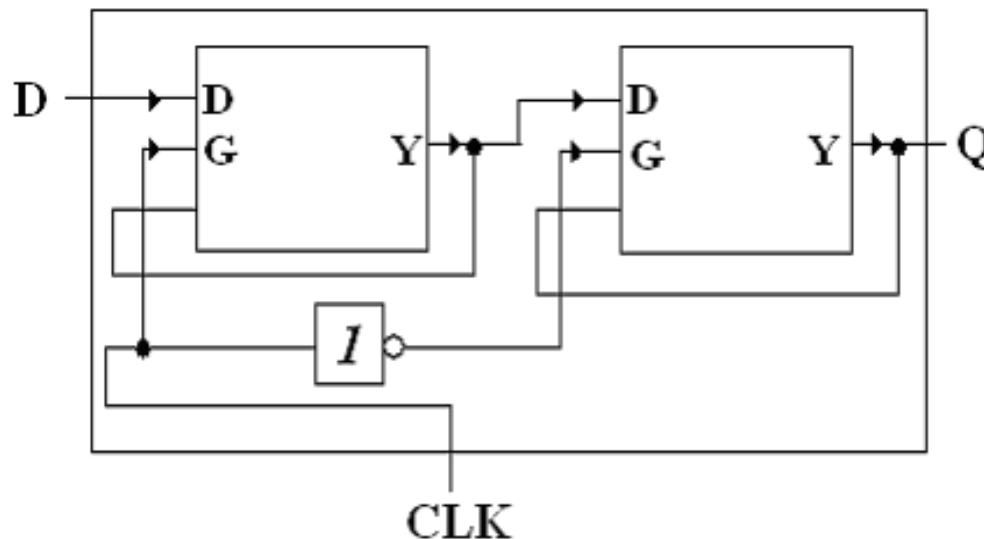
a **DG** tároló sajátossága, hogy a **G=1** helyzetben a **D**-re adott változások kijutnak a kimenetre. A **G=1** helyzetben tehát a tároló a **D**-bemenet felől „átlátszó” (transzparens).

Megoldás:

mester-szolga (master-slave) elv alkalmazása

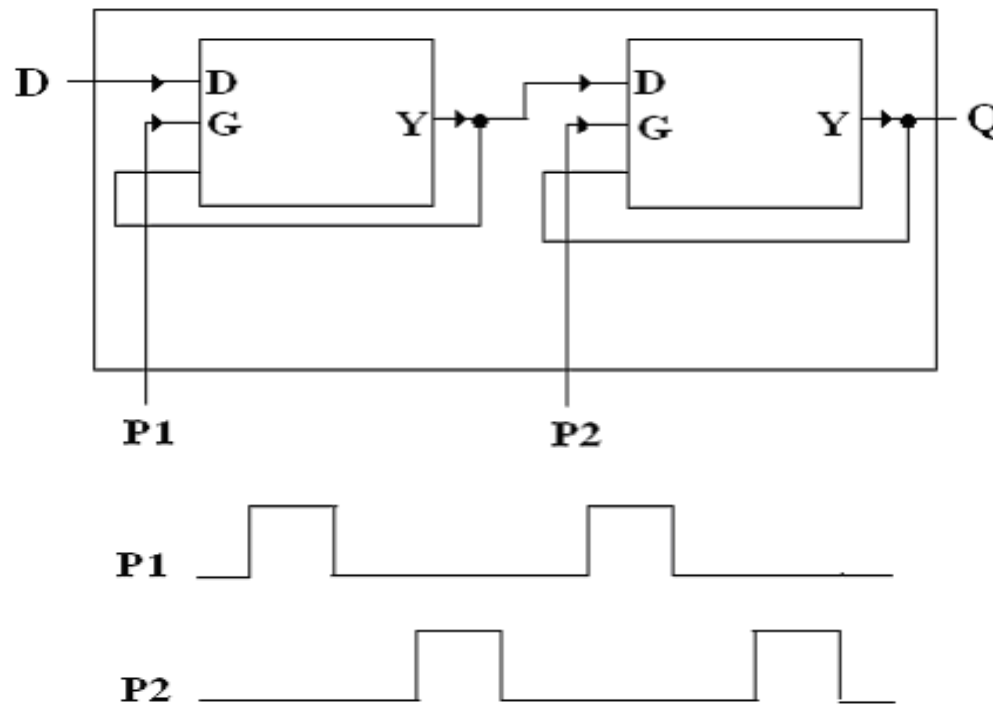
Tárolók sorrendi hálózatokban: D-MS tároló(1)

*A **D-MS** tároló megvalósítása **DG** tárolókból a mester-szolga elv alkalmazásával: egyfázisú órajel alkalmazása*

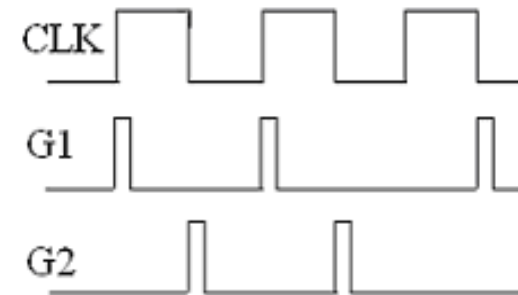
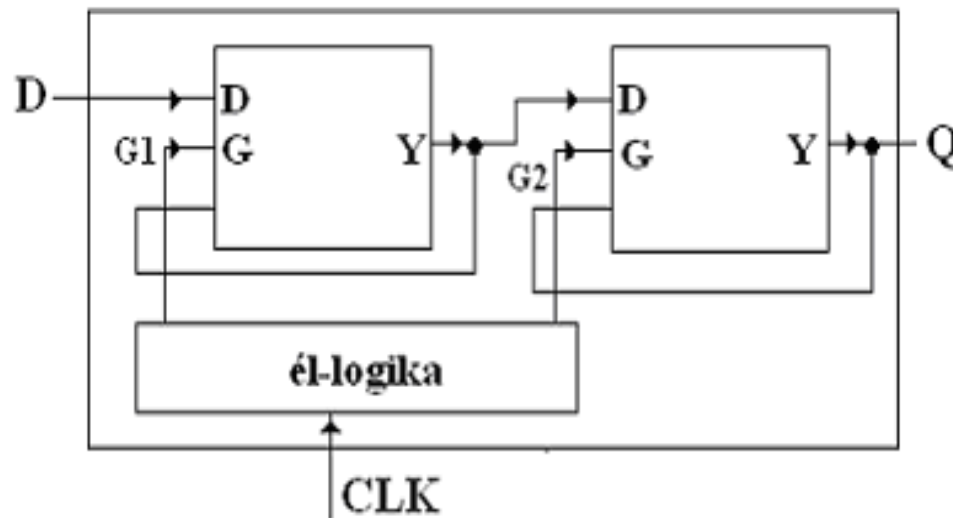
Tárolók sorrendi hálózatokban: D-MS tároló(2)

A **D-MS** tároló megvalósítása **DG** tárolókból a mester-szolga elv alkalmazásával: kétfázisú, „nem átlapolt” órajel alkalmazása

Tárolók sorrendi hálózatokban: D-MS tároló(3)

*A **D-MS** tároló megvalósítása **DG** tárolókból a mester-szolga elv alkalmazásával: élvezérelt órajel alkalmazása*

Tárolók sorrendi hálózatokban: D-MS tároló(4)

A **D-MS** tároló vezérlési táblája:

D	Q^n	Q^{n+1}	$Q^n \rightarrow Q^{n+1}$	D
0	0	0	0 0	0
0	1	0	0 1	1
1	0	1	1 0	0
1	1	1	1 1	1

D	Q^{n+1}
0	0
1	1

Tárolók sorrendi hálózatokban: JK-MS tároló(1)

egyszerű igazságtábla

J	K	Q^{n+1}
0	0	Q^n
0	1	0
1	0	1
1	1	$\overline{Q^n}$

$\Rightarrow$

összetett igazságtábla

J	K	Q^n	Q^{n+1}
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	1
1	0	1	1
1	1	0	1
1	1	1	0

Tárolók sorrendi hálózatokban: JK-MS tároló(2)

A JK-MS flip-flop megvalósítása D tárolóval: egy gyakran használt megoldás

összetett igazságtábla

J	K	Q^n	Q^{n+1}
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	1
1	0	1	1
1	1	0	1
1	1	1	0

A D bemenet vezérlése

J	K	Q^n	D
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	1
1	0	1	1
1	1	0	1
1	1	1	0

Tárolók sorrendi hálózatokban: JK-MS tároló(3)

A JK-MS flip-flop megvalósítása D tárolóval: egy gyakran használt megoldás

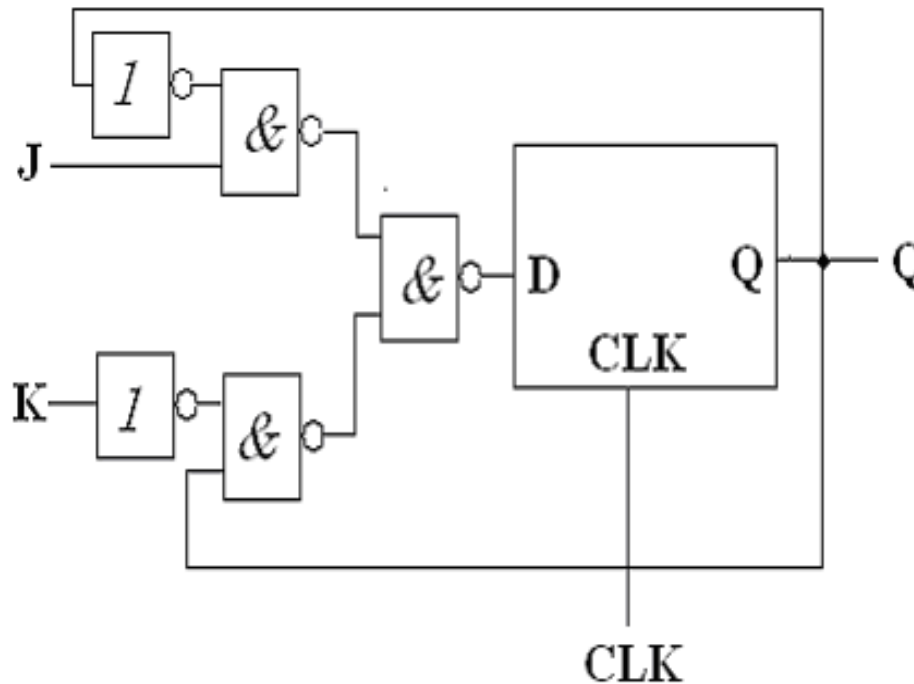
D	J	0	0	1	1
	K	0	1	1	0
Q^n					
0			1	1	
1	1				1

$$D = J\overline{Q}^n + \overline{K}Q^n$$

$$\left(D = \overline{\overline{J\overline{Q}^n}} \cdot \overline{\overline{\overline{K}Q^n}} \right)$$

Tárolók sorrendi hálózatokban: JK-MS tároló(4)

Realizáció:

$$(D = \overline{\overline{J\overline{Q^n}}}) \cdot \overline{\overline{KQ^n}})$$

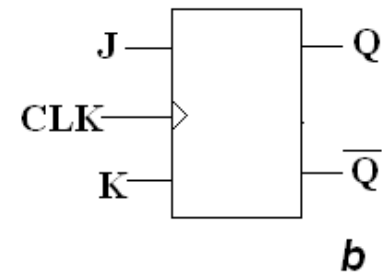
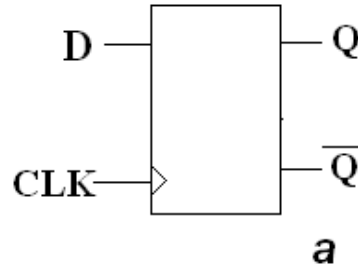
Tárolók sorrendi hálózatokban: JK-MS tároló(5)

A JK-MS flip-flop vezérlési táblája:

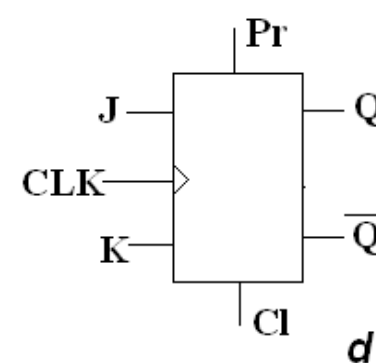
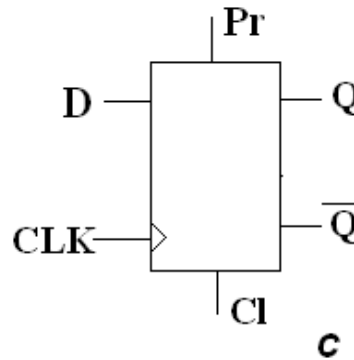
J	K	Q^n	Q^{n+1}	$Q^n \rightarrow Q^{n+1}$	J	K
0	0	0	0	0 → 0	0	—
0	0	1	1	0 → 1	1	—
0	1	0	0	1 → 0	—	1
0	1	1	0	1 → 1	—	0
1	0	0	1			
1	0	1	1			
1	1	0	1			
1	1	1	0			

Flip-flopok segéd-bemenetei és szimbólumaik

Segédbemenetek nélkül:

Segédbemenetekkel:

Pr (Preset) : az aktuális állapottól függetlenül ,1'-be állítja a tárolót(Q)

Cl (Clear) : az aktuális állapottól függetlenül ,0'-ba állítja a tárolót(Q)